

БЕРДЯНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет дошкільної, спеціальної та соціальної освіти
Кафедра прикладної психології та логопедії

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ ОПП „ЛОГОПЕДІЯ. СПЕЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ”

для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
галузі знань 01 Освіта/Педагогіка
за спеціальністю 016 Спеціальна освіта
за спеціалізацією 016.01 Логопедія

Запоріжжя, 2023 рік

Наскрізна програма практики ОПП «Логопедія. Спеціальна психологія» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 016 Спеціальна освіта містить структуру та зміст практик для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 016 Спеціальна освіта, висвітлює послідовність виконання завдань, визначає особливості кожного виду практики, пропонує зразки оформлення необхідних матеріалів педагогічної практики. 63 с.

Освітньої програми «Логопедія. Спеціальна психологія»

Розробник: канд. пед. наук, доцент кафедри прикладної психології та логопедії
Ганна ЛОПАТІНА

Наскрізну програму практики погоджено проектною групою освітньої програми «Логопедія. Спеціальна психологія» та схвалено на засіданні кафедри прикладної психології та логопедії від “29” серпня 2023 року (протокол № 1)

Завідувач кафедри прикладної психології та логопедії

 _____ Олена РЕВУЦЬКА

Гарант освітньої програми

 _____ Ганна ЛОПАТІНА

© БДПУ, 2023 рік
© Г.О. Лопатіна, 2023 рік

ЗМІСТ

I. Пояснювальна записка	4
II. Види та терміни проходження практики	6
III. Базис проведення практик	7
IV. Організація практики	8
V. Підведення підсумків практики	9
VI. Зміст практик	11
<i>Волонтерська пропедевтична практика (навчальна)</i>	11
<i>Діагностична практика (виробнича)</i>	15
<i>Педагогічна практика (виробнича)</i>	19
<i>Корекційно-консультативна практика (виробнича)</i>	23
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	29
ДОДАТКИ	31

I. Пояснювальна записка

Педагогічна практика відіграє провідну роль у системі професійної підготовки бакалаврів зі спеціальної освіти. Вона має стратегічне значення як необхідна складова процесу освіти, сприяючи здійсненню зв'язку між теоретичною підготовкою здобувачів вищої освіти та їх практичною діяльністю у закладах різних типів та підпорядкування. Педагогічна практика сприяє розвитку творчого та відповідального ставлення до обраної професії.

Забезпечення послідовності та системності педагогічної практики на різних стадіях навчання дозволяє майбутнім фахівцям спеціальної освіти набувати необхідний і достатній обсяг практичних знань і умінь. Ефективність педагогічної практики залежить від врахування таких факторів, як теоретична обґрунтованість системи підготовки здобувачів вищої освіти до практики, її навчальний і виховний характер, комплексний підхід до визначення завдань, змісту, форм і методів організації та проведення практики.

Наскрізна програма педагогічної практики є фундаментальним навчально-методичним документом для студентів та керівників практик зі спеціальності „Спеціальна освіта”. Вона розроблена відповідно до „Положення про проведення практики студентів у вищих навчальних закладах України”, що було затверджено наказом Міністерства освіти України від 8 квітня 1993 року № 93. В цьому положенні зазначено, що практика здобувачів вищої освіти є неодмінною складовою процесу підготовки фахівців у закладах вищої освіти і проводиться на належно обладнаних базах практики (див. додаток 1).

Основним завданням наскрізної програми практики є чітке планування та регламентування усієї діяльності здобувачів вищої освіти та викладачів у період освітнього процесу, що проводиться на базі практики.

Організація педагогічної практики базується на концентричному принципі, що передбачає поступове ускладнення та розширення діапазону професійно-практичних умінь здобувачів вищої освіти. До основних компонентів програми належать:

- спостереження за діяльністю міждисциплінарних фахівців;
- вивчення, організація та проєктування індивідуальної та колективної діяльності осіб з особливими освітніми потребами з урахуванням індивідуальних та диференційованих підходів;
- організація співпраці з учителями, вихователями, психологами, логопедами, батьками дітей та іншими учасниками освітнього процесу;
- планування та проведення різних видів занять у різних типах закладів;

- проведення системи пробних і контрольних занять (уроків) в якості вчителя-дефектолога (вчителя-логопеда), асистента вчителя закладу освіти з інклюзивним навчанням, практичного (спеціального) психолога;
- організація виховних та дозвіллевих заходів для осіб з особливими освітніми потребами;
- проведення наукових досліджень у руслі підготовки курсових робіт за визначеною тематикою;
- підготовка психолого-педагогічної характеристики на вихованця (учня).

Головною **метою** педагогічної практики є створення умов для самореалізації, самовдосконалення та самовизначення особистості майбутнього фахівця зі спеціальної освіти. Це досягається за допомогою інтегрованого підходу до формування ключових загальних і спеціальних компетентностей здобувачів вищої освіти.

Під час проведення педагогічної практики, здобувачі вищої освіти реалізують різноманітні завдання, зокрема такі, як:

- ознайомлення з різними типами закладів для осіб з особливими освітніми потребами;
- спостереження та аналіз діяльності міждисциплінарних фахівців;
- вивчення та організація різних видів занять;
- спостереження за заняттями та їх аналіз разом з педагогами закладу та керівником практики;
- ознайомлення з діагностичними програмами та методиками;
- планування та проведення різних педагогічних заходів;
- надання практичної та консультативної допомоги батькам;
- організація співпраці з іншими фахівцями та іншими учасниками освітнього процесу.

В результаті педагогічної практики здобувачі вищої освіти розвивають свою любов до обраної професії та формують прагнення поповнювати свої професійні компетентності протягом усього життя, бути ініціативними та творчими фахівцями, активно впроваджувати результати власних та спільних творчих та наукових досліджень у взаємодії з особами з особливими освітніми потребами.

II. Види та терміни проходження практики

Види, тривалість та терміни проведення педагогічної практики визначаються освітньо-професійною програмою та навчальними планами. На сучасному етапі зміст практики має зосереджуватися на діяльності, що включає взаємодію між практикантами та особами з особливими освітніми потребами, сприяючи розкриттю можливостей для індивідуального зростання останніх.

Згідно зі стандартом вищої освіти для спеціальності 016 „Спеціальна освіта” галузі знань 01 „Освіта\Педагогіка” на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти, освітньо-професійна програма „Логопедія. Спеціальна психологія”, а також діючими навчальними планами для спеціальності 016 „Спеціальна освіта”, система безперервної педагогічної практики здобувачів вищої освіти містить такі **види практики**:

Назва практики	Рік навчання	Кількість кредитів
Волонтерська пропедевтична практика (навчальна)	2	3
Діагностична практика (виробнича)	3	6
Педагогічна практика (виробнича)	3	6
Корекційно-консультативна практика (виробнича)	4	15

Кожен з видів педагогічної практики має чітко визначені цілі, завдання, зміст, форму організації та проведення, що сприяє високоякісному і глибокому професійному розвитку здобувачів вищої освіти у педагогічній сфері.

III. Бази проведення практик

В залежності від виду педагогічної практики, базами для практики здобувачів вищої освіти спеціальності 016 „Спеціальна освіта” освітньо-професійної програми „Логопедія. Спеціальна психологія” Бердянського державного педагогічного університету можуть бути заклади різних типів та різного підпорядкування, зокрема:

- заклади загальної середньої та дошкільної освіти;
- соціально-реабілітаційні та навчально-реабілітаційні заклади;
- спеціальні заклади освіти;
- реабілітаційні центри;
- інтернати;
- центри та установи медико-соціальної, психолого-педагогічної та професійної реабілітації інвалідів;
- інші відповідні установи.

Здобувачі вищої освіти можуть самостійно з дозволу керівника практики вибирати місце проходження практики. За умови наявності відповідної угоди між закладами, здобувачам вищої освіти необхідно подати клопотання до відповідного місця практики (див. Додаток 12). Також здобувачі вищої освіти можуть виконувати практику за місцем своєї роботи.

Це дає здобувачам вищої освіти можливість вибрати оптимальне місце для здобуття практичних навичок та досвіду, що допоможе їм краще адаптуватися до обраної професійної сфери та вдосконалювати свої вміння у реальних умовах.

IV. Організація практики

Перед початком практики проводиться настановна конференція, під час якої здобувачі вищої освіти (див. Додаток 2 А) ознайомлюються з програмою практики. Керівники (див. Додаток 2 Б) пояснюють їм мету практики, ставлять конкретні завдання, інформують про зміст діяльності під час проходження практики, форму звітності, критерії оцінювання тощо.

Режим роботи здобувачів вищої освіти під час практики визначається керівниками практики та узгоджується з правилами внутрішнього розпорядку бази практики.

Протягом практики здійснюється щоденний і підсумковий **контроль та облік роботи практикантів**.

Методист практики веде облік відвідування здобувачами вищої освіти практики, організує і координує їх роботу, виконує доручення керівника, адміністрації та працівників закладу освіти чи установи щодо організації і перебігу практики, інформує практикантів про консультації, семінари.

Порядок виконання завдань практики здобувачем вищої освіти зазначається в **індивідуальному плані** проходження практики (див. Додаток 3 Цей план розробляється у перші дні практики і схвалюється викладачем-методистом та керівником з бази практики (вчителем-логопедом, вчителем-дефектологом тощо). Кожен практикант працює відповідно до свого індивідуального плану.

Протягом педагогічної практики (незалежно від виду) практиканти ведуть **щоденник** педагогічних спостережень (див. Додаток 4), у якому фіксують необхідну інформацію для виконання завдань практики та висвітлюють хід їх виконання відповідно до індивідуального плану проходження практики.

V. Підведення підсумків практики

Аналіз практики та оцінка досягнень практиканта проводиться на підсумковій конференції. Оцінка з педагогічної практики здійснюється на основі документації про заняття, виховні заходи, участь у діяльності з дітьми під час практики та відгуки педагогічного колективу про діяльність студента-практиканта.

Для підготовки звіту про практику використовуються матеріали щоденника (див. Додаток 7). Загальна форма звітності за практику - це письмовий звіт, який безпосередньо підписується та оцінюється керівником з бази практики. Письмовий звіт разом із іншими документами (щоденник, характеристика тощо) подається на рецензування керівнику практики від закладу вищої освіти.

Після закінчення практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання програми практики та індивідуального плану.

Матеріали педагогічної практики подаються протягом наступного тижня після повернення практикантів з практики.

Звіт із практики захищається здобувачами вищої освіти (з диференційованою оцінкою) на підсумковій конференції в комісії, призначеній завідуючим кафедрою. До складу комісії входять керівники практики від закладу вищої освіти та викладачі кафедри, які викладали практикантам спеціальні дисципліни. На конференції студенти-практиканти звітують про свою діяльність під час практики, роблять узагальнений аналіз результатів, презентують відео- та фото матеріали щодо ходу практики та творчих звітів. Також обговорюються причини труднощів та пропозиції щодо покращення практичної підготовки студентів за освітньо-професійною програмою „Логопедія. Спеціальна психологія” для майбутньої професійної діяльності.

Оцінка результатів практики враховує:

- рівень теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти, осмислення своєї діяльності (її мети, завдань, змісту, методики);
- професійну спрямованість педагогічної діяльності майбутніх бакалаврів зі спеціальної освіти, соціальну активність (гуманне ставлення до осіб з особливими освітніми потребами, активність, відповідальність, цікавість до майбутньої професії, творче ставлення до роботи тощо);
- загальні та спеціальні компетентності;
- засвоєння програмних результатів навчання.

Комісія приймає залік у здобувачів вищої освіти впродовж перших десяти днів після практики, оцінка виставляється з урахуванням різноманітних аспектів виконання завдань, ставлення до педагогічної

діяльності, дисциплінованості, самостійності, систематичності роботи, творчого підходу, а також враховуються відгуки педагогічного колективу та якість оформлення звітної документації.

Оцінка за практику заноситься до заліково-екзаменаційної відомості та залікової книжки здобувача вищої освіти з підписами членів комісії. При визначенні розміру стипендії також враховується оцінка за практику разом із оцінками за інші форми підсумкового контролю (див. Додаток 8).

Здобувач вищої освіти, який не виконав програму практики без поважних причин, може мати право на проходження практики повторно при виконанні умов, визначених закладом вищої освіти.

Підсумки кожної практики обговорюються на засіданнях кафедр, а загальні підсумки практики підводяться на засіданнях вченої ради закладу вищої освіти або факультету не менше одного разу протягом навчального року.

VI. Зміст практик

Волонтерська пропедевтична практика (навчальна)

Зміст: волонтерська пропедевтична практика (навчальна) є неодмінною частиною комплексного підготовчого процесу для майбутніх фахівців зі спеціальності 016 „Спеціальна освіта”. Її метою є забезпечення неперервності та послідовності формування професійних умінь та навичок, а також усвідомлення студентами змісту роботи фахівця зі спеціальної освіти в закладах різних типів та різного підпорядкування.

Мета: створення умов для самовдосконалення, самовизначення та самореалізації майбутніх бакалаврів зі спеціальної освіти. Здійснення завдань практики вимагає інтегрованого підходу до розробки діяльності, спрямованої на формування ключових, базових і спеціальних компетентностей.

Волонтерська пропедевтична практика (навчальна) має на меті формування у здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти таких **компетентностей** та **результатів навчання** згідно з вимогами освітньо-професійної програми:

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-9. Здатність до міжособистісної взаємодії.

СК-6. Здатність здійснювати комплексний корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід дітей з інвалідністю в різних типах закладів.

СК-12. Здатність організовувати дитячий колектив, створювати в ньому рівноправний клімат і комфортні умови для особистісного розвитку вихованців та їхньої суспільної інтеграції.

СК-13. Здатність будувати гармонійні відносини з особами з психофізичними порушеннями, їхніми сім'ями та учасниками спільнот без упередженого ставлення до їх індивідуальних потреб.

РН12. Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності дитини з особливими освітніми потребами.

РН5. Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації освітньо-корекційного процесу в різних типах закладів.

РН10. Здійснювати спостереження за дітьми з психофізичними порушеннями (інтелекту, мовлення, зору, слуху, опорно-рухових функцій тощо), реалізовувати корекційно-педагогічну роботу з урахуванням їхніх

психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.

РНУ18. Демонструвати на основі загальноєвропейських принципів, підходів і практик соціально свідому та відповідальну поведінку, слідувати деонтологічним принципам, гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

Цілі та завдання волонтерської пропедевтичної практики (навчальна) допомагають забезпечити якісну підготовку майбутніх фахівців зі спеціальної освіти та сприяють їх подальшій успішній роботі у сфері освіти осіб з особливими освітніми потребами.

Завдання: забезпечення зв'язку теоретичних знань з практичним освітнім процесом та їх використання для вирішення конкретних завдань, що спрямовані на формування у студентів професійної та психологічної готовності до роботи з особами з особливими освітніми потребами; поглиблення і закріплення знань, отриманих при вивченні курсів освітньо-професійної програми „Логопедія. Спеціальна психологія”; розвиток потреби в самопізнанні й самовдосконаленні; вивчення специфіки праці фахівця зі спеціальної освіти професійної роботи фахівця зі спеціальною освітою, його функцій та професійних обов'язків у закладах різних типів та підпорядкування; формування умінь спостереження, аналізу та оцінки освітнього процесу в закладі, а також відповідність його програмним вимогам; оволодіння навичками планування освітнього процесу та логопедичної роботи, складання перспективних і календарних планів та документації в закладах різних типів та підпорядкування; виховання стійкого інтересу до професії педагога спеціальної освіти; формування умінь вести записи спостережень, обробляти та узагальнювати інформацію, яку отримано в ході практики, та правильно відображати її в щоденнику практики; вироблення навичок аналізу проведення індивідуальних та групових занять, виховних та дозвіллевих заходів; координація роботи вчителів, логопедів, вихователів, батьків та інших працівників у процесі освітньої роботи з особами з особливими освітніми потребами; проведення дослідження згідно теми курсової роботи.

Форма звітності:

I. Оформлення і подання звітної документації:

1. Індивідуального плану проходження практики.
2. Характеристики практиканта з аналізом та оцінкою виконаної роботи, підписаної керівником практики.
3. Щоденника проходження практики, який містить щоденні записи про відвідані заняття та виховні заходи.
4. Підбірки нормативно-правових документів, які регулюють діяльність фахівців у закладах освіти, де виховуються особи з особливими освітніми потребами.

5. Розгорнутих план-конспектів трьох корекційно-розвиткових занять (два індивідуальних та одне підгрупове) фахівців, включаючи використані наочні та роздаткові матеріали.

6. Розгорнутих аналізи план-конспектів трьох корекційно-розвиткових занять (два індивідуальних та одне підгрупове).

7. Розгорнутого план-конспекту проведеного виховного та дозвілєвого заходу.

8. Наочних матеріалів та дидактичних засобів до корекційно-розвиткових занять, виховних та дозвілєвих заходів (методична скарбничка).

9. Психолого-педагогічної характеристики однієї дитини з особливими освітніми потребами або розгорнутого опису співпраці та взаємодії між різними фахівцями закладу освіти.

10. Розгорнутого опису заходу консультативної допомоги батькам осіб з особливими освітніми потребами або співпраці та взаємодії різних фахівців.

11. Звіту про проходження практики з коротким самоаналізом.

12. Опціонально: проведення профорієнтаційної роботи з фото звітом.

II. Презентація результатів проходження практики на звітній конференції.

III. Критерії оцінювання навчальних досягнень практикантів:

№ п/п	Види діяльності практиканта	Кількість балів
1	Характеристика практиканта з аналізом та оцінкою виконаної роботи, підписана керівником закладу та завірена печаткою	0 – 5
2	Щоденник практики, де здійснюються щоденні записи про відвідані заняття та виховні заходи	0 – 10
3	Розгорнуті аналізи трьох корекційно-розвиткових занять/уроків	0 – 10
4	Розгорнуті план-конспекти трьох контрольних корекційно-розвивальних занять (два індивідуальних та три підгрупових) з використанням наочних та роздаткових матеріалів, підписані спеціалістами	0 – 10
5	Розгорнутий план-конспект проведеного виховного та дозвілєвого заходу	0 – 20
6	Розгорнутий опис заходу консультативної допомоги батькам осіб з особливими освітніми потребами або співпраці та взаємодії різних фахівців	0 – 10
7	Психолого-педагогічна характеристика однієї дитини з особливими освітніми потребами	0 – 10

8	Наочний матеріал та дидактичні засоби до корекційно-розвивальних занять, виховних та дозвіллевих заходів (методична скарбничка)	0 – 10
9	Звіт про проходження практики з коротким самоаналізом	0 – 5
10	Презентація результатів проходження практики на звітній конференції.	0 – 10
11	Опціонально: проведення профорієнтаційної роботи з фотозвітом	0 – 10

Ці критерії дозволяють оцінити навчальні досягнення практикантів під час волонтерської пропедевтичної практики (навчальної) і визначити їхні знання та навички у сфері спеціальної освіти.

Максимальна кількість балів за всі види діяльності – 100 балів.

Діагностична практика (виробнича)

Зміст: діагностична практика (виробнича) є важливою частиною процесу підготовки фахівців зі спеціальності 016 „Спеціальна освіта” освітньо-професійної програми „Логопедія. Спеціальна психологія”, яка має забезпечити безперервність та послідовність формування їх професійних умінь та навичок, сформувати у здобувачів вищої освіти практичні навички і уміння проводити дослідження та комплексну діагностику порушень у осіб з ООП; проводиться в закладах різних типів та різного підпорядкування.

Мета: озброєння здобувачів вищої освіти сучасними методами та формами діагностичної роботи в галузі спеціальної освіти, а також формування в них практичних навичок і умінь проводити дослідження та комплексну діагностику порушень у осіб з особливими освітніми потребами. Практика зорієнтована на виховання потреби студентів у систематичному оновленні своїх знань і творчому застосуванні їх у практичній діяльності в сучасних виробничих умовах. Крім того, студенти повинні опанувати навичками планування та проведення діагностичної роботи, а також вміння правильно використовувати діагностичний інструментарій.

Діагностична практика (виробнича) має на меті формування у здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти таких **компетентностей та результатів навчання** згідно з вимогами освітньо-професійної програми:

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов’язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-8. Здатність працювати в команді.

ЗК-9. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК-10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

СК-7. Здатність дотримуватися вимог до організації корекційно-розвивального освітнього середовища.

СК-8. Готовність до діагностико-консультативної діяльності.

РН4. Застосовувати для розв’язування складних задач спеціальної освіти сучасні методи діагностики психофізичного розвитку дітей, критично оцінювати достовірність одержаних результатів оцінювання, з’ясовувати на основі їх інтерпретації особливі освітні потреби дітей.

РН5. Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації освітньо-корекційного процесу в різних типах закладів.

РН6. Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з особливими освітніми

потребами з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей.

РН8. Організовувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей з особливостями психофізичного розвитку, діагностико-консультативну діяльність.

РНУ18. Демонструвати на основі загальноєвропейських принципів, підходів і практик соціально свідому та відповідальну поведінку, слідувати деонтологічним принципам, гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

РНУ19. Застосовувати у професійній діяльності медико-біологічні знання, клінічні підходи до визначення обмежень функціонування та освітніх труднощів осіб з особливими освітніми потребами задля забезпечення ефективного корекційного впливу.

РНУ20. Застосовувати у професійній діяльності знання про основні механізми спрямованої соціалізації людини, навчання та виховання, закономірності та особливості розвитку моторики, мови в онто- та дизонтогенезі задля забезпечення ефективної корекційної роботи з особами з особливими освітніми потребами.

Ця практика допоможе здобувачам вищої освіти отримати практичні навички і уміння, необхідні для ефективної роботи в галузі спеціальної освіти та діагностики осіб з особливими освітніми потребами.

Завдання: уточнення, закріплення та поглиблення теоретичних знань, які були здобуті під час вивчення освітніх компонентів освітньо-професійної програми „Логопедія. Спеціальна психологія”, з урахуванням вікових та індивідуально-типологічних особливостей труднощів у осіб з особливими освітніми потребами; застосування теоретико-методологічних знань з логопедії, спеціальної педагогіки і спеціальної психології, а також знань суміжних наук у практичній роботі з особами з особливими освітніми потребами; здійснення спостережень за особами з особливими освітніми потребами та налагодження комунікації з ними та їх батьками на основі диференційованого та індивідуального підходу; організація і проведення психолого-педагогічного вивчення осіб з особливими освітніми потребами, аналіз результатів і діагностика виявлених відхилень; проведення діагностичної оцінки навчальної (пізнавальної) діяльності дитини з особливими освітніми потребами, визначення рівня сформованості знань, вмінь, навичок відповідно до навчальної програми або основних критеріїв формування вмінь і навичок; проведення комплексної оцінки з метою визначення особливих освітніх потреб; обговорення узагальнених результатів комплексної оцінки; планування і проведення методично обґрунтованих і адекватних ситуацій з використанням словесного матеріалу, наочних та технічних засобів, сучасних комп’ютерних

технологій, програм для діагностики; організація співпраці з іншими фахівцями та батьками\опікунами осіб з особливими освітніми потребами, володіння культурою спілкування, його формами, способами та засобами; сприяння соціальній адаптації осіб з особливими освітніми потребами; заповнення відповідної документації і пропаганда знань зі спеціальної освіти; проведення дослідження згідно теми курсової роботи.

Форма звітності:

I. Оформлення і подання звітної документації:

1. Індивідуального плану проходження практики.
2. Характеристики практиканта з аналізом та оцінкою виконаної роботи, підписаної керівником практики.
3. Щоденника проходження практики, який містить щоденні записи про відвідані заняття та виховні заходи.
4. Розгорнутого заходу консультативної допомоги батькам\опікунам осіб з особливими освітніми потребами і співпраці з фахівцями.
5. Трьох протоколів проведеного практикантом діагностичного обстеження осіб з особливими освітніми потребами відповідно до індивідуального науково-дослідного завдання.
6. Психолого-педагогічної характеристики на трьох осіб з особливими освітніми потребами.
7. Самостійно виготовлених наочних та дидактичних матеріалів для психолого-педагогічного вивчення осіб з особливими освітніми потребами (методична скарбничка).
8. Звіту про проходження практики з коротким самоаналізом.
9. Опціонально: проведення профорієнтаційної роботи з фото звітом.

II. Презентація результатів проходження практики на звітній конференції.

III. Критерії оцінювання навчальних досягнень практикантів:

№ п/п	Види діяльності практиканта	Кількість балів
1	Характеристика практиканта з аналізом та оцінкою виконаної роботи, з підписом керівника закладу та завірена печаткою	0 – 5
2	Щоденник практики з щоденними записами відвіданих занять та виховних заходів	0 – 10
3	Розгорнутий аналіз діагностичного обстеження трьох осіб з особливими освітніми потребами, проведеного фахівцем	0 – 10
4	Три протоколи діагностичного обстеження осіб з особливими освітніми потребами, проведеного	0 – 20

	практикантом, відповідно до індивідуального науково-дослідного завдання	
5	Розгорнутий захід консультативної допомоги батькам\опікунам осіб з особливими освітніми потребами, співпраця або взаємодія з різними фахівцями закладу освіти	0 – 10
6	Психолого-педагогічна характеристика на трьох осіб з особливими освітніми потребами	0 – 10
7	Наочний та дидактичний матеріал для проведення психолого-педагогічного вивчення осіб з особливими освітніми потребами (методична скарбничка)	0 – 20
8	Звіт про проходження практики з коротким самоаналізом	0 – 5
9	Презентація результатів проходження практики на звітній конференції.	0 – 10
10	Опціонально: проведення профорієнтаційної роботи з фотозвітом	0 – 10

Ці критерії дозволяють оцінити навчальні досягнення практикантів під час діагностичної практики (виробничої) і визначити їхні знання та навички у сфері спеціальної освіти.

Максимальна кількість балів за всі види діяльності – 100 балів.

Педагогічна практика (виробнича)

Зміст: педагогічна практика (виробнича) є невід'ємною складовою процесу ґрунтовної підготовки фахівців зі спеціальності 016 „Спеціальна освіта” освітньо-професійної програми „Логопедія. Спеціальна психологія”. Вона має забезпечити безперервність та послідовність формування професійних умінь та навичок, охоплюючи всі напрями діяльності фахівця. Педагогічна практика спрямована на формування практичних навичок і умінь організовувати освітній процес для осіб з особливими освітніми потребами. Вона проводиться в закладах різних типів та різного підпорядкування.

Мета: озброєння здобувачів вищої освіти сучасними методами та формами організації освітнього процесу в галузі спеціальної освіти. Вона також спрямована на формування професійних умінь та навичок, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо застосовувати їх в практичній діяльності в сучасних виробничих умовах.

Педагогічна практика (виробнича) має на меті формування у здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти таких **компетентностей** та **результатів навчання** згідно з вимогами освітньо-професійної програми:

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-8. Здатність працювати в команді.

ЗК-9. Здатність до міжособистісної взаємодії.

СК-4. Здатність планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення (інтелекту, мовлення, слуху, зору, опорно-рухових функцій тощо), актуального стану та потенційних можливостей осіб із особливими освітніми потребами.

СК-9. Здатність застосовувати теоретичні, емпіричні методи психолого-педагогічного дослідження, статистичні методи обробки отриманої інформації, визначати достовірність результатів дослідження.

СК-12. Здатність організовувати дитячий колектив, створювати в ньому рівноправний клімат і комфортні умови для особистісного розвитку вихованців та їхньої суспільної інтеграції.

СК-13. Здатність будувати гармонійні відносини з особами з психофізичними порушеннями, їхніми сім'ями та учасниками спільнот без упередженого ставлення до їх індивідуальних потреб.

РН5. Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації освітньо-корекційного процесу в різних типах закладів.

РН6. Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з особливими освітніми потребами з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей.

РН9. Мати навички комплектування та організації діяльності спеціальних закладів освіти, спеціальних груп у закладах дошкільної освіти, спеціальних класів у закладах загальної середньої освіти тощо.

РН10. Здійснювати спостереження за дітьми з психофізичними порушеннями (інтелекту, мовлення, зору, слуху, опорно-рухових функцій тощо), реалізовувати корекційно-педагогічну роботу з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.

РН11. Застосовувати у професійній діяльності знання про методики, технології, форми і засоби реабілітації та корекційно-розвивального навчання дітей з особливими освітніми потребами.

РН14. Реалізовувати психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії у ролі вчителя-дефектолога, асистента вихователя закладу дошкільної освіти, асистента вчителя закладу загальної середньої освіти тощо.

РН15. Застосовувати у професійній діяльності сучасні універсальні та спеціалізовані інформаційні системи та програмні продукти; бібліотечні ресурси та технології, зокрема електронні; спеціальну апаратуру та інструменти.

Завдання:

формування основ складання індивідуального плану розвитку з урахування психофізичних і соціальних складових, особливостей етіології та патогенезу порушень; надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг особам з особливими освітніми потребами, які навчаються у закладах дошкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної) і інших закладах освіти. Ці послуги надаються також особам, які забезпечують здобуття загальної середньої освіти, але не відвідують заклади освіти та не отримують логопедичної допомоги; участь практикантів у складанні, виконанні та коригуванні індивідуальних програм розвитку осіб з особливими освітніми потребами щодо надання педагогічної допомоги, змісту, форм та методів навчання відповідно до їхніх потенційних можливостей; надання методичної допомоги педагогічним працівникам закладів дошкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної) та інших закладів освіти, а також батькам або законним представникам дітей з особливими освітніми потребами щодо особливостей організації психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг; моніторинг динаміки розвитку осіб з

особливими освітніми потребами шляхом взаємодії з їхніми батьками (законними представниками) і закладами освіти, в яких вони навчаються; підготовка і впорядкування звітної документації; опанування прийомами організації спільної роботи з іншими спеціалістами, що забезпечують реалізацію різних аспектів корекційної допомоги; сприяння проведенню пропаганди корекційних педагогічних знань серед вихователів, вчителів, співробітників реабілітаційних центрів і громадський об'єднань, а також батьків, що сприятиме підвищенню їх педагогічної компетенції; проведення дослідження згідно теми курсової роботи.

Форма звітності:

I. Оформлення і подання звітної документації:

1. Індивідуального плану проходження практики.
2. Характеристики практиканта з аналізом та оцінкою виконаної роботи з підписом керівника практики та завіреною печаткою.
3. Щоденника проходження практики з щоденними записами відвіданих занять та виховних заходів.
4. Двох розгорнутих план-конспекти контрольних підгрупових корекційно-розвиткових занять, завірених фахівцем закладу, з рекомендованою ним оцінкою та підписом, з протоколами обговорення та самоаналізом.
5. Двох розгорнутих план-конспекти контрольних індивідуальних корекційно-розвиткових занять, завірених фахівцем закладу, з рекомендованою ним оцінкою та підписом, з протоколами обговорення та самоаналізом.
6. Індивідуальної програми розвитку на двох дітей різного віку.
7. Конспекту виступу на методичному об'єднанні вчителів інклюзивного навчання (вчителів-логопедів, вихователів груп спеціального призначення, інклюзивних груп).
8. Самостійно підготовлені до залікових занять дидактичні матеріали (методична скарбничка).
9. Звіту про проходження практики з коротким самоаналізом.
10. Опціонально: проведення профорієнтаційної роботи з фото звітом.

II. Презентація результатів проходження практики на звітній конференції.

III. Критерії оцінювання навчальних досягнень практикантів:

№ п/п	Види діяльності практиканта	Кількість балів
1	Характеристика практиканта з аналізом та оцінкою виконаної роботи з підписом керівника закладу, завірена печаткою	0 – 5

2	Щоденник практики з щоденними записами відвіданих занять та виховних заходів	0 – 10
3	Два розгорнуті план-конспекти контрольних підгрупових корекційно-розвиткових занять, завірені фахівцем закладу, з рекомендованою ним оцінкою та підписом, з протоколами обговорення та самоаналізом	0 – 10
4	Два розгорнуті план-конспекти контрольних індивідуальних корекційно-розвиткових занять, завірені фахівцем закладу, з рекомендованою ним оцінкою та підписом, з протоколами обговорення та самоаналізом	0 – 10
5	Індивідуальна програма розвитку на двох дітей різного віку	0 – 20
6	Конспект виступу на методичному об'єднанні вчителів інклюзивного навчання (вчителів-логопедів, вихователів груп спеціального призначення, інклюзивних груп)	0 – 10
7	Самостійно підготовлені до залікових занять дидактичні матеріали (методична скарбничка).	0 – 20
8	Звіт про проходження практики з коротким самоаналізом	0 – 5
9	Презентація результатів проходження практики на звітній конференції	0 – 10
10	Опціонально: проведення профорієнтаційної роботи з фотозвітом	0 – 10

Ці критерії дозволяють оцінити навчальні досягнення практикантів під час педагогічної практики (виробничої) і визначити їхні знання та навички у сфері спеціальної освіти.

Максимальна кількість балів за всі види діяльності – 100 балів.

Корекційно-консультативна практика (виробнича)

Зміст: корекційно-консультативна практика (виробнича) є важливою частиною процесу підготовки фахівців зі спеціальності 016 „Спеціальна освіта” освітньо-професійної програми „Логопедія. Спеціальна психологія”. Вона має надати здобувачам вищої освіти необхідних знань, методів та навичок для здійснення корекційно-консультативної роботи з особами з особливими освітніми потребами, їх батьками та залученими фахівцями. Дозволяє здобути необхідний досвід та вміння працювати з різними категоріями осіб з особливими освітніми потребами, знаходити індивідуальний підхід до кожного учня, розробляти та впроваджувати корекційні програми. Вона також сприяє розвитку комунікативних навичок та вмінь взаємодіяти з батьками та іншими фахівцями, що покращує якість надання освітніх та корекційних послуг. Під час практики здобувачі вищої освіти також отримують досвід роботи в сучасних умовах, що допомагає підготуватися до викликів сучасного освітнього середовища та впровадження інноваційних підходів у спеціальну освіту. Допомогає здобувачам вищої освіти набутти впевненості та компетенцій для роботи з особами з особливими освітніми потребами, що стане основою для успішної професійної діяльності після закінчення закладу вищої освіти. Проводиться в різних закладах та умовах, що дозволяє здобувачам вищої освіти отримати різноманітний досвід та виробити адаптивні навички для роботи з різними категоріями осіб з особливими освітніми потребами для ефективної та компетентної роботи в сфері спеціальної освіти.

Мета: озброєння здобувачів вищої освіти сучасними методами і формами організації освітнього процесу з особами з особливими освітніми потребами; формування у них професійних умінь та навичок, необхідних для успішної роботи з особами з особливими освітніми потребами; здійснення корекційних заходів і надання консультацій; виховання в здобувачів вищої освіти потреби систематично поновлювати свої знання та творчо застосовувати їх у практичній діяльності, забезпечуючи ефективну роботу з особами з особливими освітніми потребами; планування і проведення консультативної роботи з батьками осіб з особливими освітніми потребами, що допомагає забезпечити оптимальний розвиток; співпраця з іншими фахівцями (ортодонт, невролог, психіатр, ортопед, остеопат, реабілітолог, фоніатр тощо), що дозволяє забезпечити комплексний підхід у роботі з особами з особливими освітніми потребами.

Корекційно-консультативна практика (виробнича) має на меті формування у здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти таких **компетентностей** та **результатів навчання** згідно з вимогами освітньо-професійної програми:

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-8. Здатність працювати в команді.

ЗК-9. Здатність до міжособистісної взаємодії.

СК-3. Здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності.

СК-4. Здатність планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення (інтелекту, мовлення, слуху, зору, опорно-рухових функцій тощо), актуального стану та потенційних можливостей осіб із особливими освітніми потребами.

СК-5. Здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з особливими освітніми потребами, доцільно обирати методичне й інформаційно-комп'ютерне забезпечення.

СК-6. Здатність здійснювати комплексний корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід дітей з інвалідністю в різних типах закладів.

СК-7. Здатність дотримуватися вимог до організації корекційно-розвивального освітнього середовища.

СК-8. Готовність до діагностико-консультативної діяльності.

СК-10. Здатність до системного психолого-педагогічного супроводу сім'ї, яка виховує дитину з особливими освітніми потребами.

СК-11. Здатність дотримуватися основних принципів, правил, прийомів і форм суб'єкт-суб'єктної комунікації.

СК-12. Здатність організовувати дитячий колектив, створювати в ньому рівноправний клімат і комфортні умови для особистісного розвитку вихованців та їхньої суспільної інтеграції.

СК-13. Здатність будувати гармонійні відносини з особами з психофізичними порушеннями, їхніми сім'ями та учасниками спільнот без упередженого ставлення до їх індивідуальних потреб.

СК-14. Здатність до роботи із спільнотою – на місцевому, регіональному, національному, європейському і більш широкому глобальному рівнях з метою формування толерантного, гуманного ставлення до осіб з особливими освітніми потребами, розвитку здатності до

рефлексії, включаючи спроможність обдумувати як власні, так й інші системи цінностей.

СК-15. Здатність аргументовано відстоювати власні професійні переконання, дотримуватись їх у власній фаховій діяльності.

СК-16. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

РН5. Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації освітньо-корекційного процесу в різних типах закладів.

РН6. Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з особливими освітніми потребами з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей.

РН8. Організовувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей з особливостями психофізичного розвитку, діагностико-консультативну діяльність.

РН10. Здійснювати спостереження за дітьми з психофізичними порушеннями (інтелекту, мовлення, зору, слуху, опорно-рухових функцій тощо), реалізовувати корекційно-педагогічну роботу з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.

РН11. Застосовувати у професійній діяльності знання про методики, технології, форми і засоби реабілітації та корекційно-розвивального навчання дітей з особливими освітніми потребами.

РН12. Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності дитини з особливими освітніми потребами.

РН13. Володіти методиками сприяння соціальній адаптації осіб з особливими освітніми потребами, їхньої підготовки до суспільної та виробничої діяльності.

РН14. Реалізовувати психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії у ролі вчителя-дефектолога, асистента вихователя закладу дошкільної освіти, асистента вчителя закладу загальної середньої освіти тощо.

РН16. Приймати обґрунтовані рішення з урахуванням цілей, ресурсних і законодавчих обмежень, ціннісних орієнтирів.

РН17. Мати навички самотійного навчання та пошуку необхідної інформації.

РНУ19. Застосовувати у професійній діяльності медико-біологічні знання, клінічні підходи до визначення обмежень функціонування та

освітніх труднощів осіб з особливими освітніми потребами задля забезпечення ефективного корекційного впливу.

РНУ20. Застосовувати у професійній діяльності знання про основні механізми спрямованої соціалізації людини, навчання та виховання, закономірності та особливості розвитку моторики, мови в онто- та дизонтогенезі задля забезпечення ефективної корекційної роботи з особами з особливими освітніми потребами.

Завдання: актуалізація, систематизація та інтеграція набутих знань у реальних ситуаціях роботи з особами з особливими освітніми потребами; оволодіння системою професійних умінь: студенти мають розвивати навички, що дозволяють їм ефективно працювати з особами з особливими освітніми потребами, планувати та проводити корекційно-розвиткові заняття, надавати консультації та допомогу; вивчення основних видів діяльності фахівця, ознайомлення зі всіма аспектами роботи з особами з особливими освітніми потребами, розуміння зв'язку з іншими учасниками педагогічного процесу; засвоєння принципів ведення документації та форм звітності; відпрацювання умінь проводити діагностичне дослідження відповідно до існуючих методик та з урахуванням вікових і індивідуальних особливостей осіб з особливими освітніми потребами; застосування дієвих методик корекційного впливу та їх адаптація до потреб осіб з особливими освітніми потребами з комбінованими розладами; надання консультативної та психологічної допомоги, проведення бесід з батьками (законними представниками) осіб з особливими освітніми потребами у формуванні позитивної мотивації щодо їхнього розвитку; організація інформаційно-просвітницької діяльності через проведення конференцій, семінарів, тренінгів та інших заходів з метою популяризації психолого-педагогічних та корекційно-розвивальних послуг для осіб з особливими освітніми потребами; проведення дослідження згідно теми курсової роботи.

Форма звітності:

I. Оформлення і подання звітної документації:

1. Індивідуального плану проходження практики.
2. Характеристики практиканта з аналізом та оцінкою виконаної роботи з підписом керівника практики, підкріпленого печаткою.
3. Щоденника проходження практики.
4. Розгорнутого конспекту заходу консультативної допомоги батькам осіб з особливими освітніми потребами.
5. Двох розгорнутих план-конспекти контрольних підгрупових корекційно-розвиткових занять, завірених фахівцем закладу, з рекомендованою ним оцінкою та підписом, з протоколами обговорення та самоаналізом.

6. Двох розгорнутих план-конспекти контрольних індивідуальних корекційно-розвиткових занять, завірених фахівцем закладу, з рекомендованою ним оцінкою та підписом, з протоколами обговорення та самоаналізом.

7. Виконаного індивідуального завдання. Скласти індивідуальну корекційну програму терміном на рік.

8. Складеного конспекту бінарного заняття з олігофренопедагогом, або тифлопедагогом, або сурдопедагогом, або інструктором з ЛФК, або реабілітологом, або психологом тощо.

9. Самостійно виготовленого наочно-методичного посібника для батьків осіб з особливими освітніми потребами (методична скабничка).

10. Звіту про проходження практики з коротким самоаналізом.

11. Опціонально: проведення профорієнтаційної роботи з фото звітом.

II. Презентація результатів проходження практики на звітній конференції.

III. Критерії оцінювання навчальних досягнень практикантів:

№ п/п	Види діяльності практиканта	Кількість балів
1	Характеристика практиканта з аналізом та оцінкою виконаної роботи, з підписом керівника закладу, завірена печаткою	0 – 5
2	Щоденник практики, в якому є щоденні записи відвіданих занять, виховних заходів	0 – 10
3	Два розгорнутих план-конспекти контрольних підгрупових корекційно-розвиткових занять, завірених фахівцем закладу, з рекомендованою ним оцінкою та підписом, з протоколами обговорення та самоаналізом	0 – 10
4	Два розгорнутих план-конспекти контрольних індивідуальних корекційно-розвиткових занять, завірених фахівцем закладу, з рекомендованою ним оцінкою та підписом, з протоколами обговорення та самоаналізом	0 – 10
5	Виконання індивідуального завдання зі складання індивідуальної корекційної програми на рік	0 – 10
6	Конспект бінарного заняття з олігофренопедагогом або фахівцем з інших спеціальностей (залежно від вибору теми)	0 – 10
7	Розгорнутий конспект заходу консультативної допомоги батькам осіб з особливими освітніми потребами	0 – 10

8	Самостійно виготовлений наочно-методичний посібник для батьків осіб з особливими освітніми потребами (методична скарбничка)	0 – 20
9	Звіт про проходження практики з коротким самоаналізом	0 – 5
10	Презентація результатів проходження практики на звітній конференції	0 – 10
11	Опціонально: проведення профорієнтаційної роботи з фото звітом	0 – 10

Ці критерії дозволяють оцінити навчальні досягнення практикантів під час педагогічної практики (виробничої) і визначити їхні знання та навички у сфері спеціальної освіти.

Максимальна кількість балів за всі види діяльності – 100 балів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Гаврилов О.В., Гаврилова Н.С., Глоба О.П., Константинів О.В., Мілевська О.П., Ткач О.М. Наскрізна програма практики ОП Спеціальна освіта (Логопедія) ступенів вищої освіти бакалавр і магістр / за ред. О. Гаврилова. Кам'янець-Подільський: Видавець Ковальчук О.В. 2022. 196 с.
2. Державний стандарт початкової загальної освіти для дітей з особливими освітніми потребами.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/607-2013-%D0%BF#Text>
3. Додаток до Листа МОН №1/9-421 від 05.08.2020 "Методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу в спеціальних закладах загальної середньої освіти у 2020/2021 н.р.". https://drive.google.com/file/d/1cCb1aIRCKUhMIR33sVzMxCZT_NJCJC_DC/view
4. Європейська соціальна хартія 1996 р.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_062#Text
5. Загальна декларація прав людини 1948 р.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
6. Закон України від 23.05.2017р. № 2053-VIII «Про внесення змін до Закону України «Про освіту» щодо особливостей доступу осіб з особливими освітніми потребами до освітніх послуг». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2053-19#Text>
7. Закон України від 05.09. 2017 р. № 2145-VIII «Про освіту» (ст. 19,20). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
8. Конвенція з подолання дискримінації в освіті. 1962.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_174#Text
9. Конвенція про права дитини 1989 р.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text
10. Конвенція про права осіб з інвалідністю.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71#Text
11. Концепція розвитку інклюзивної освіти : затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 1 жовтня 2010 р. № 912 [Електронний ресурс] // Законодавство. – Режим доступу : http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/9189/.
12. Лист МОНмолодьспорту України від 18.05.2012 р. №1/9-384 «Про організацію інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах». https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/29627/
13. Лист МОНмолодьспорту України від 02.01.13 №1/9-1 «Про визначення завдань працівників психологічної служби системи освіти в умовах інклюзивного навчання». https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/33692/

14. Лист МОНмолодьспорту України від 26.07.12 №1/9-529 «Про організацію психологічного і соціального супроводу в умовах інклюзивного навчання». https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/30376/
15. Лист МОНмолодьспорту України від 25.09.12 № 1/9-675 «Щодо посадових обов'язків асистента вчителя». https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/32125/
16. Лист МОН України від 08.08.13р. №1/9-539 «Про організаційно-методичні засади забезпечення права на освіту дітям з особливими освітніми потребами». <https://osvita.ua/legislation/other/36815/>
17. Лист МОН України від 13.08.2014 р. №1/9-413 «Про організацію навчально-виховного процесу учнів з розумовою відсталістю та затримкою психічного розвитку». <https://ips.ligazakon.net/document/MUS23170>
18. Лист МОН України від 13.08.2014 р. №1/9-414 «Про забезпечення безперешкодного доступу до навчальних закладів». https://drive.google.com/file/d/1NoVtqH3tUu1MYyAe1DgDzB_K3tA9pnlL/view
19. Лист МОН України від 12.10.15 р. № 1/9-487 «Щодо організації діяльності інклюзивних груп у дошкільних навчальних закладах». <https://osvita.ua/legislation/doshkilna-osvita/48151/>
20. Лист МОН України від 09.06.2016 р. №1/9-293 «Про доступність дітей з особливими потребами до опорних навчальних закладів». http://old.mon.gov.ua/files/normative/2016-06-09/5629/lmon_293.pdf
21. Лист МОН України від 29.11.2017 р. № 1/9-639 «Щодо Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами». https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/58402/
22. Лист Департаменту загальної середньої та дошкільної освіти МОН України від 05.02.2018 №2.5-281 “Про надання роз'яснення стосовно тривалості уроків в інклюзивних класах, функціональних обов'язків асистента вчителя”. <https://base.kristti.com.ua/?p=6628>
23. Лист МОН України від 06.08.2018 №1/9-485 «Організаційно-методичні засади освітнього процесу у спеціальних закладах освіти в 2018/2019 навчальному році». <https://mon.gov.ua/ua/npa/organizacijno-metodichni-zasadi-osvitnogo-procesu-u-specialnih-zakladah-osviti-v-20182019-navchalnomu-roci>
24. Лист МОН № 1/9-425 від 05.07.19 року «Методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу в спеціальних закладах загальної середньої освіти у 2019/2020 навчальному році». https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/65429/

25. Лист МОН України № 1/9-498 від 05.08.2019 р. «Методичні рекомендації щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами в закладах освіти в 2019/2020 н. р.». https://drive.google.com/file/d/0B_dANiE7ppf6NnNNNDBGNXRNSlBrd1laOEd0SFcycHhyMnY4/view?resourcekey=0-H9cdq_0dZxgPaKRSO1_8Bg
26. Лист МОН України від 10.07.2019 №1/9-436 “Про методичні рекомендації з питань організації освітнього процесу в закладах позашкільної освіти в 2019-2020 навчальному році”. https://mon.gov.ua/storage/app/media/pozashkilna/2019/07/1_9-436.pdf
27. Лист МОН від 08.10.2019 № 1/11-8875 "Потенційним авторам щодо підготовки підручників і посібників для осіб з особливими освітніми проблемами і посібників для педагогічних працівників". https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/65981/
28. Лист МОН № 1/9-302 від 04.06.20 року «Щодо надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг дітям з особливими освітніми потребами закладами освіти в літній період». https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/74385/
29. Лист МОН від 16.06.2020 № 1/9-328 “Щодо методичних рекомендацій з організації психолого-педагогічного консилиуму для проведення повторної комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дитини”. <https://drive.google.com/file/d/1wsw5O8epRxd6cH6tBPTW6YTmKtSu4ATa/view>
30. Лист МОН №1/9-421 від 05.08.2020 "Методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу в спеціальних закладах загальної середньої освіти у 2020/2021 н.р.". <https://drive.google.com/file/d/1FalL6pXMZMRq7y7A8OsV7K8Q5tWFqggN/view>
31. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права 1966 р. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text
32. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права 1966 р. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text
33. Наказ МОН України від 01.10.2010 р. № 912 «Про затвердження Концепції розвитку інклюзивного навчання». https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/9189/
34. Наказ Держспоживстандарт від 28.07.2010 р. № 327 (доповнено Класифікатор професій посадою асистента вчителя інклюзивного навчання). https://hrliga.com/docs/327_KP.htm
35. Наказ МОН та МОЗ України від 06.02.2015 р. №104/52 «Про затвердження Порядку комплектування інклюзивних груп у

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0224-15#Text>

36. Наказ МОН України від 31.12.2015 р. № 1436 «Про затвердження Плану заходів щодо забезпечення права на освіту дітей з особливими освітніми потребами в загальноосвітньому просторі». <https://ips.ligazakon.net/document/MUS26143>
37. Наказ МОН України від 22.03.2018 р. №271 “Про затвердження Примірного переліку корекційних засобів навчання та реабілітаційного обладнання для спеціальних закладів освіти”.
38. Наказ МОН України від 23.04.2018 р. №414, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 11 травня 2018 р. за №582/32034 «Про затвердження Типового переліку спеціальних засобів корекції психофізичного розвитку дітей з особливими освітніми потребами, які навчаються в інклюзивних та спеціальних класах закладів загальної середньої освіти». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0582-18#Text>
39. Наказ Міністерства освіти і науки України від 03.05. 2018 р. №447 «Про затвердження Примірного переліку обладнання для оснащення кабінетів інклюзивно-ресурсного центру». <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-primirnogo-pereliku-obladnannya-dlya-osnashennya-kabinetiv-inklyuzivno-resursnih-centriv>
40. Наказ МОН України від 26.07.2018 р. №814 "Про затвердження типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами". <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyi-osvitnoyi-programi-pochatkovoyi-osviti-specialnih-zakladiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti-dlya-ditej-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami>
41. Наказ МОН України від 26.07.2018 р. №816 «Про затвердження типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для учнів 1 класів з інтелектуальними порушеннями». <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyi-osvitnoyi-programi-pochatkovoyi-osviti-specialnih-zakladiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti-dlya-uchniv-1-klasiv-z-intelektualnimi-porushenniyami>
42. Наказ МОН України від 25.06.2018 р. №693 «Про затвердження типової освітньої програми спеціальних закладів загальної середньої освіти I ступеня для дітей з особливими освітніми потребами». <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyi-osvitnoyi-programi-specialnih-zakladiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i-stupenya-dlya-ditej-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami>
43. Наказ МОН України від 12.06.2018 р. № 627 «Про затвердження типової освітньої програми спеціальних закладів загальної середньої освіти II ступеня для дітей з особливими освітніми потребами».

<https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyi-osvitnoyi-programi-specialnih-zakladiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti-ii-stupenya-dlya-ditej-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami>

44. Наказ МОН України від 26.07.2018 р. №813 "Про затвердження типової освітньої програми спеціальних закладів загальної середньої освіти II ступеня для дітей з особливими освітніми потребами".
https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/61480/
45. Наказ МОН України від 21.06.2018 р. №668 «Про затвердження типової освітньої програми спеціальних закладів загальної середньої освіти III ступеня для дітей з особливими освітніми потребами».
<https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyi-osvitnoyi-programi-specialnih-zakladiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti-iii-stupenya-dlya-ditej-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami>
46. Наказ МОН України від 08.06.2018 №609 «Про затвердження Примірного положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти».
<https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-primirnogo-polozhennya-pro-komandu-psihologo-pedagogichnogo-suprovodu-ditini-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami-v-zakladi-zagalnoyi-serednoyi-ta-doshkilnoyi-osviti>
47. Наказ МОН України №977 від 06.09.18 р. "Деякі питання комплексної оцінки розвитку дітей з особливими освітніми потребами".
https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/61853/
48. Наказ МОН України №1069 від 05.08.19 р. "Про затвердження форми звітності з питань діяльності інклюзивно-ресурсних центрів та інструкції щодо її заповнення".
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0983-19#Text>
49. Наказ МОН України від 18.10.2019 № 1310 "Про затвердження Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників для роботи в умовах інклюзивного навчання в закладах загальної середньої освіти відповідного до вимог Концепції "Нова українська школа".
<https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyi-programi-pidvishennya-kvalifikaciyi-pedagogichnih-pracivnikov-dlya-roboti-v-umovah-inklyuzivnogo-navchannya-v-zakladah-zagalnoyi-serednoyi-osviti-vidpovidno-do-vimog-koncepciyi-nova-ukrayinska-shkola>
50. Лопатіна Г.О. Опитування здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми «Логопедія. Спеціальна психологія» в умовах воєнного стану. Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки. Вип. 2. 2022. С. 244-251.

51. Освітньо-професійна програма «Логопедія. Спеціальна психологія» першого рівня вищої освіти галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 016 Спеціальна освіта за спеціалізацією 016.01 Логопедія. БДПУ. 2023. 15 с. <https://bdpu.org.ua/faculties/fdsso/structure-fdsso/kaf-psychology/osvitni-prohramy/osvitn-o-profesiyni-prohramy-pershoho-bakalavrs-koho-rivnia-vyshchoi-osvity/osvitno-profesiyna-prohrama-2022/>
52. Положення про проведення практики студентів Бердянського державного педагогічного університету. https://bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2020/03/praktyka_BDPU.pdf
53. Постанова КМУ від 15.08.2011 р. №872 «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітньому навчальному закладі». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/872-2011-%D0%BF#Text>
54. Постанова КМУ від 12.07.2017 р. №545 «Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсний центр». <https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2017/08/postanova545.pdf>
55. Постанова КМУ від 09.08.2017 р. № 588 «Про внесення змін до Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/588-2017-%D0%BF#Text>
56. Постанова КМУ від 22.08.2018 р. №617 «Деякі питання створення ресурсних центрів підтримки інклюзивної освіти та інклюзивно-ресурсних центрів». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/617-2018-%D0%BF#Text>
57. Постанова КМУ від 21.08.2019 р. №779 "Про організацію інклюзивного навчання в закладах позашкільної освіти". <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/779-2019-%D0%BF#Text>
58. Саламанська декларація прийнята Всесвітньою конференцією з освіти людей з особливими потребами від 7-10.06.1994.
59. Стандарт вищої освіти України першого (бакалаврського) рівня вищої освіти – ступеня бакалавра – з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 016 Спеціальна освіта. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/016-Spets.osvita-bakalavr.28.07.pdf>
60. Стандартні правила забезпечення рівних можливостей для інвалідів : Міжнародний документ від 20 грудня 1993 р. [Електронний ресурс] // Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_306.
61. Bali manifesto, embracing inclusion: a roadmap to lifelong learning for all. 2023.

<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000386129?posInSet=1&queryId=f74c1759-4c94-4663-96e2-1d92be9f81ac>

62. The Dakar Declaration - 11-17 December, 2000.
<https://halifaxinitiative.org/content/dakar-declaration-11-17-december-2000>

ДОДАТКИ

Додаток 1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказом Міністерства освіти
України

Від 8 квітня 1993 р. №93.

Зареєстровано в Міністерстві
Юстиції України

30 квітня 1993 р. за №35

ПОЛОЖЕННЯ (ВИТЯГ)

Про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України

Практика студентів є невід'ємною складовою частиною процесу підготовки спеціалістів у вищих навчальних закладах і проводиться на оснащених відповідним чином базах навчальних закладів, а також на сучасних підприємствах і організаціях різних галузей господарства, освіти, охорони здоров'я, культури, торгівлі і державного управління.

У даному Положенні розглядаються загальні питання організації, проведення і підведення підсумків всіх видів практики студентів різних спеціальностей навчання у вищих навчальних закладах України: технікумах (училищах), коледжах, інститутах, консерваторіях, університетах та інше.

1. МЕТА І ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Метою практики є оволодіння студентами сучасними методами, формами організації за знаряддями праці в галузі їх майбутньої професії, формування у них, на базі одержаних у вищому навчальному закладі знань, професійних умінь і навичок для сприйняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних ринкових і виробничих умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності.

Практика студентів передбачає безперервність та послідовність її проведення при одержанні потрібного достатнього обсягу практичних знань і умінь відповідно до різних та кваліфікаційних рівнів: молодший спеціаліст, бакалавр, спеціаліст, магістр.

Перелік усіх видів практик для кожної спеціальності або спеціалізації, їх форми, тривалість і терміни проведення визначаються в навчальних планах.

Заключною ланкою практичної підготовки є переддипломна практика студентів, яка проводиться перед виконанням кваліфікаційної роботи або дипломного проекту. Під час цієї практики поглиблюються та

закріплюються теоретичні знання з усіх дисциплін навчального плану, добирається фактичний матеріал для виконання кваліфікаційної роботи, дипломного проекту або складання державних екзаменів.

Зміст і послідовність практики визначається програмою, яка розробляється кафедрою або предметною комісією згідно з навчальним планом.

На кожній ланці практики необхідно, щоб програми мали рекомендації щодо видів, форм, тестів перевірки рівня знань, умінь, навичок, які студенти мають досягти. Ці вимоги об'єднуються в наскрізній програмі – основну навчально-методичному документі практики.

Зміст наскрізної програми повинен відповідати даному Положенню, наказам і рішенням колегії Міністерства освіти України щодо практики студентів, навчального плану спеціальності і кваліфікаційній характеристиці спеціалістів. На основі цієї програми розробляються робочі програми відповідних видів практики.

Загалом наскрізна і робоча програми практики затверджуються керівником вищого навчального закладу.

2. БАЗИ ПРАКТИКИ

2.1. Практика студентів вищих навчальних закладів проводиться на базах практики, які мають відповідати вимогам програми. При наявності у вищих навчальних закладах державних, регіональних замовлень на підготовку спеціалістів, перелік баз практики надають цим закладам органи, які формували замовлення на спеціалістів. При підготовці спеціалістів вищими навчальними закладами за пільговими договорами з підприємствами, організаціями, установами бази практики передбачаються у цих договорах.

2.2. Студенти можуть самостійно з дозволу відповідних кафедр або циклових (предметних) комісій підбирати для себе місце проходження практики і пропонувати його для використання.

3. ОРГАНІЗАЦІЯ І КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ

3.1. Відповідальність за організацію, проведення і контроль практики покладається на керівників вищих навчальних закладів. Навчально-методичне керівництво і виконання програм практики забезпечують відповідні кафедри або предметні комісії вищих навчальних закладів. Загальну організацію практики та контроль за її проведенням у інституті, університеті та інших навчальних закладах еквівалентного рівня здійснює керівник практики (завідуючим відділом практики), який за рішенням керівника навчального закладу може бути підпорядкований проректору з навчальної роботи, а в технікумах, коледжах та інших навчальних закладах еквівалентного рівня – заступника директора з практичного навчання (з навчально-виробничої роботи).

3.2. До керівництва практикою студентів залучаються досвідчені викладачі кафедр або предметних комісій, а також директори та їх заступники, завідувачі відділенням навчальних закладів, які брали безпосередню участь в навчальному процесі, з якого проводиться практика. Для керівництва практикою при підготовці студентів за робітничою професією можуть залучатись майстри виробничого навчання.

3.4. Розподіл студентів на практику проводиться вищими навчальними закладами з урахуванням замовлень на підготовку спеціалістів і їх майбутнього місця роботи після закінчення навчання.

3.5 Розподіл студентів, які навчаються без відриву від виробництва, вищі навчальні заклади можуть передбачати практику тривалістю до одного місяця згідно з Положенням.

3.6. Бази практик в особі їх перших керівників з вищими навчальними закладами несуть відповідальність за організацію, якість і результати практики студентів.

3.7. Студенти вищих навчальних закладів при проходженні практики зобов'язані: до початку практики одержати від керівника практики від учбового закладу консультації щодо оформлення всіх необхідних документів, своєчасно прибути на базу практики, у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики і вказівками її керівників, вивчити і суворо дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії, нести відповідальність за виконану роботу, своєчасно скласти залік з практики.

4. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

4.1. Після закінчення терміну практики студенти звітують про виконання програми та індивідуального завдання.

Загальна і характерна форма звітності студента за практику – це подання письмового звіту, підписаного і оціненого безпосередньо керівником від бази практики.

Письмовий звіт разом з іншими документами, установленими навчальним закладом (щоденник, характеристика та інше), подається на рецензування керівнику практики від навчального закладу.

4.2. Звіт з практики захищається студентом (з диференційованою оцінкою) в комісії, призначеною завідувачим кафедрою або заступником директора навчального закладу. До складу комісії входять керівники практики від вищого навчального закладу і, за можливості, від без практики, викладачі кафедр, предметної комісії, які викладали практикантам спеціальні дисципліни.

Комісія приймає залік у студентів на базах практики в останні дні її проходження, або у вищому навчальному закладі на протязі перших десяти днів в семестрі, який починається після практики. Оцінка за практику

вноситься в заліково-екзаменаційну відомість і в залікову книжку студента за підписами членів комісії.

4.3. Оцінка студента за практику враховується стипендіальною комісією при визначенні розміру стипендії разом з його оцінками за результатом підсумкового контролю.

4.4. Студенту, який не виконав програму практики без поважних причин може бути надано право проходження практики повторно при виконанні умов, визначених вищими навчальними закладами. Студент, який в останнє отримав негативну оцінку по практиці в комісії, відраховується з вищого навчального закладу.

4.5. Підсумки кожної практики обговорюється на засіданнях кафедр предметної комісії, а загальні підсумки практики підводяться на вчених (педагогічних) радах вищих навчальних закладів або на нарадах факультетів не менше одного разу протягом навчального року.

Обов'язки здобувачів вищої освіти:

1. Розробити індивідуальний план роботи та затвердити його у методиста практики.
2. Систематично відвідувати заняття та інші корекційно-розвиткові, виховні та дозвіллєві заходи.
3. Активно включатись у корекційно-розвитковий процес в закладі.
4. Кожен день не менше 6 годин перебувати на місці практики.
5. Своєчасно виконувати всі види робіт, передбачених програмою практики.
6. Проявляти зацікавленість до обраної професії, любов до дітей, демонструвати високі особистісні якості, бути прикладом (проявляти організованість, дисциплінованість, педагогічний такт).
7. Під час проходження практики вести щоденник, в якому чітко і якомога повніше фіксувати результати спостереження за особами з ООП, здійснювати запис корекційно-розвиткових заходів, які проводяться педагогічним колективом закладу, індивідуальних занять, цікавих і нетрадиційних форм роботи, які використовуються в закладі, поведінки педагогів під час проведення занять та інших заходів тощо.
8. Підпорядковуватися внутрішньому режиму закладу, в якому здобувач вищої освіти проходить практику, розпорядженням адміністрації закладу та керівника практики.

Загальні вимоги до здобувачів вищої освіти під час практики:

- здобувач вищої освіти повинен володіти високим рівнем професійної підготовки, широкою ерудицією, відзначатися високою культурою;
- здобувач вищої освіти повинен володіти високими моральними та якостями, відповідально ставитись до дорученої справи;
- діяльність здобувача вищої освіти повинна відповідати структурі професійної діяльності вчителя-логопеда, вчителя-дефектолога, асистента вчителя.

Здобувач вищої освіти повинен знати:

- наукові основи народної освіти, теорії навчання і виховання підростаючого покоління в Україні в обсязі, необхідному для здійснення педагогічних, науково-методичних і організаційно-управлінських завдань;
- теоретичні основи дисциплін ОПП «Логопедія. Спеціальна психологія».
- навчальні плани, діючі шкільні програми, вимоги до обладнання кабінетів загальноосвітніх та спеціальних закладів, підручники,

методичні рекомендації, допоміжні засоби навчання та їх дидактичні можливості, зміст та принципи організації роботи вчителя-логопеда, вчителя-дефектолога, асистента вчителя в закладах різного типу та різного підпорядкування, методiku організації і проведення виховної, дозвілєвої діяльності;

- принципи роботи з джерелами знань: навчальною літературою, спеціальною науковою літературою, документами, довідниками, періодичною пресою;
- питання соціальної адаптації та можливостей організації суспільно-корисної діяльності осіб з ООП, діючу систему їх соціального забезпечення та трудової реабілітації;
- основні напрями та перспективи розвитку народної освіти і педагогічної науки; принципи прийому, збору, систематизації, узагальнення та використання інформації; проведення наукових досліджень і методичної роботи зі спеціальності; практику підготовки інформаційних та науково-методичних матеріалів, основи наукової організації праці;
- Закон України про освіту, Конвенцію про права дитини, підзаконні та нормативно-правові акти та документи з питань інклюзивної освіти;
- спеціальні розвиваючі комп'ютерні прикладні програми, аналізувати можливості їхнього використання в освітньому процесі з особами з ООП;
- основні положення цивільного права і наукової організації праці, закони, законодавчі та нормативно-правові акти і документи з питань освіти та інклюзивної освіти;
- державну мову відповідно до чинного законодавства про мову в Україні.

Здобувач вищої освіти повинен вміти:

- спостерігати за навчальною, виховною, корекційною, розвитковою діяльністю фахівця;
- вивчити, спроектувати і організувати індивідуальну, мікрогрупову та групову роботу з вихованцями з застосуванням принципу індивідуального та диференційованого підходу;
- здійснити планування педагогічної діяльності в закладі певного типу та певного підпорядкування;
- провести систему пробних і контрольних індивідуальних і групових занять на посаді вчителя-логопеда, вчителя-дефектолога, асистента вчителя в закладах загальної і спеціальної середньої та дошкільної освіти, в закладах з інклюзивною формою навчання, інклюзивно-ресурсних центрів або закладів іншого типу та іншого

підпорядкування;

- збирати та інтерпретувати навчальний матеріал, самостійно створювати необхідні наочні засоби; використовувати сучасні технічні засоби навчання та наукового експерименту, спеціальну апаратуру; вирішувати питання, пов'язані з обладнанням навчальних кабінетів та допоміжних приміщень;
- співпрацювати з батьками вихованців, особами, які їх замінюють, фахівцями інших галузей (лікарями, психологами, соціальними працівниками, вчителями-предметниками);
- аналізувати, узагальнювати та сприяти поширенню передового педагогічного досвіду;
- систематично підвищувати свою кваліфікацію;
- застосовувати раціональні прийоми пошуку, відбору, та використання інформації;
- орієнтуватись в спеціальній літературі за профілем підготовки та з суміжних питань;
- застосовувати нові досягнення в даній галузі науки, здійснювати науково-дослідницьку та методичну діяльність;
- на практиці застосовувати знання в галузі наукової організації та охорони праці;
- проводити наукові дослідження у руслі підготовки курсових робіт або наукових проєктів за визначеною тематикою;
- проводити лекційну та пропагандистську роботу з метою профілактики та подолання проблем у осіб з ООП;
- володіти культурою спілкування, її формами, способами, засобами;
- формувати у вихованців науковий світогляд, почуття національної свідомості, дисципліни, виховувати повагу до духовних цінностей, дбати про естетичну та екологічну культуру вихованців;
- розвивати у вихованців пізнавальні інтереси; використовувати прогресивні методи і форми навчання та прийоми організації і керівництва навчальною, мовленнєвою, трудовою, соціально-побутовою, спортивною та художньо-творчою діяльністю;
- обладнати логопедичний кабінет в умовах різних типів закладів та різного підпорядкування;
- підготувати психолого-педагогічну характеристику на вихованців різних вікових груп з різними особливими освітніми потребами;
- організувати виховний, дозвіллевий захід відповідно до плану виховної роботи закладу певного типу та певного підпорядкування.

Обов'язки керівника практики:

1. Перевірити рівень готовності здобувачів вищої освіти до проходження практики та оцінити її результати.
2. Брати участь у настановній конференції з питань організації та проведення педагогічної практики.
3. Познайти здобувачів вищої освіти з програмою та комплексними завданнями практики.
4. Підготувати та організувати зустріч із адміністрацією закладу – бази практики, допомогти при розподілі здобувачів вищої освіти за класами або групами.
5. Здійснювати контроль за складанням та виконанням індивідуальних планів роботи практикантів.
6. Консультувати практикантів щодо здійснення корекційно-розвиткової роботи.
7. Надавати інформаційну допомогу в організаційних та навчально-методичних питаннях, які виникають у процесі діяльності практикантів.
8. Надавати допомогу здобувачам вищої освіти у проведенні уроків, занять, виховних, дозвілєвих заходів, консультацій.
9. Проводити детальний аналіз звітної документації, яку підготували здобувачі вищої освіти у процесі проходження практики.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ПЛАНУ РОБОТИ

(титульна сторінка)

ЗАТВЕРДЖУЮ

керівник педагогічної практики

від кафедри

” 20 року

Індивідуальний план роботи

Здобувача вищої освіти-практиканта _____ курсу ОПП „Логопедія. Спеціальна психологія” факультету дошкільної, спеціальної та соціальної освіти Бердянського державного педагогічного університету

на період проходження практики з _____ до _____ 20__ року.

Корекційно-розвиткова робота проводиться в _____

(зміст індивідуального плану)

[illegible]

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЩОДЕННИКА.

Пропонуємо орієнтовну схему заповнення щоденника педагогічної практики.

ЩОДЕННИК

З практики _____

Здобувача вищої освіти-практиканта ОПП „Логопедія. Спеціальна психологія” факультету дошкільної, спеціальної та соціальної освіти
Бердянського державного педагогічного університету
_____ курсу _____ групи

_____ (прізвище, ім'я, по-батькові)

Практика проводиться з „_____” по „_____” 20 _____ року

Методист практики _____

Директор (завідувач) закладу _____

Логопед (дефектолог, асистент вчителя) _____

Адреса закладу _____

Щоденник містить:

- Розклад занять, режим дня.
- Список вихованців.
- Індивідуальний план практики (по тижнях).
- Відомості про заклад, про роботу з батьками, про виховну, дозвілєву діяльність.
- Конспекти всіх відвіданих занять, уроків, виховних, дозвілєвих заходів.
- Розгорнуті плани-конспекти проведених занять, уроків.
- Конспекти аналізу занять, уроків інших здобувачів вищої освіти-практикантів.
- Результати вивчення особових справ вихованців.
- Розгорнутий план-конспект виховного, дозвілєвого заходу.

ОРІЄНТОВАНА СХЕМА АНАЛІЗУ ЗАНЯТТЯ

1. Дата, час.
2. Кількість вихованців, присутніх на занятті, їх вік.
3. Вид заняття.
4. Тема та мета заняття.
5. Підготовка до заняття:
 - ◆ аналіз план-конспекту (відповідність змісту заняття програмним вимогам вікової групи та рівню підготовленості вихованців; точність і повнота формування завдань; виховний та розвитковий вплив цього програмного матеріалу).
6. Організація заняття та його технічне забезпечення.
7. Проведення заняття:
 - ◆ рішення завдань навчання та закріплення вмінь і навичок;
 - ◆ добір методів і прийомів, їх різноманітність, доцільність, відповідність завданням заняття, віковим можливостям, етапу навчання, характеру вправ.
8. Діяльність вихованців:
 - ◆ ступінь організованості та дисциплінованості групи;
 - ◆ взаємовідношення між вихованців;
 - ◆ прояв активності, уваги, ініціативи, наполегливості;
 - ◆ самопочуття та настрої.
9. Діяльність фахівця:
 - ◆ характер спілкування з дітьми;
 - ◆ доступність, емоційність, лаконічність та якість показу і пояснення вправ;
 - ◆ уміння бачити всю групу, контролювати стан та поведінку вихованців;
 - ◆ уміння володіти голосом, емоційність, характер проведення заняття (впевнено – невпевнено).
10. Загальна оцінка заняття.
11. Висновки та поради щодо виправлення недоліків та удосконалення методики проведення заняття.

Схема аналізу заняття

Етапи заняття, їх тривалість	Методи та прийоми, які використовуються на занятті	Поведінка та мовлення вихованців під час заняття	Позитивні риси заняття	Недолки та їх причини	Пропозиції та рекомендації щодо поліпшення

ОРІЄНТОВНА СХЕМА АНАЛІЗУ ВИХОВНОГО, ДОЗВІЛЛЄВОГО ЗАХОДУ

Загальні відомості про виховний, дозвіллевий захід (група, рік навчання, місце проведення).

Тема і мета виховного, дозвіллевого заходу.

Форма проведення (свято, зустріч, екскурсія тощо).

Актуальність виховного, дозвіллевого заходу та його відповідність потребам та інтересам вихованців, рівню їх розвитку, віковим та індивідуальним особливостям.

Попередня підготовка до заходу :

- залучення до його підготовки вихованців.
- наявність та якість плану проведення заходу.
- підготовка наочності до заходу.

Проведення заходу:

- доступність і переконливість розкриття теми та змісту заходу;
- урахування вікових та індивідуальних особливостей вихованців та їх інтересів;
- доцільність та ефективність застосованих методів під час проведення заходу, забезпечення організаційної чіткості, емоційності у його проведенні;
- участь вихованців у проведенні заходу, їх поведінка, увага, інтерес, дисципліна;
- ефективність використання обладнання: наочності, технічних засобів тощо.
- підсумки проведеного виховного, дозвіллевого заходу;
- етика поведінки здобувача вищої освіти-практиканта (уміння викликати інтерес, активізувати вихованців; темп мовлення, педагогічний такт, зовнішній вигляд, культура мовлення, міміка, жести тощо).

Загальні висновки про захід:

- виховна цінність заходу;
- методичні помилки та недоліки у підготовці та проведенні виховного вихованців заходу, їх причини та шляхи усунення.

ВИМОГИ ДО ЗВІТУ

Титульна сторінка звіту має такий вигляд:

ЗВІТ

Здобувача вищої освіти-практиканта _____ курсу ОПП „Логопедія. Спеціальна психологія” факультету дошкільної, спеціальної та соціальної освіти Бердянського державного педагогічного університету

(прізвище, ім'я та по батькові)

про проходження _____

(назва практики)

Керівник практики _____

Методист практики _____

Схема звіту здобувача вищої освіти-практиканта

I. Навчальна робота.

1. Загальні відомості про місце та час проходження практики.
2. Відвідування занять:
 - а) логопеда;
 - б) інших фахівців.
3. Проведення занять, уроків практикантом:
 - а) кількість проведених занять, уроків, їх критична оцінка:
 - чи вдалось провести заняття, уроки (якщо ні, вказати причину);
 - труднощі, які виникли під час планування, у підготовки та в процесі проведення заняття, уроку або його частини та яким чином вони були подолані;
 - б) засоби, що використовувались для активізації діяльності вихованців на занятті, уроці;
 - в) яку наочність виготовив, її оцінка та роль для заняття, уроку.
4. Індивідуальна та диференційована робота з вихованцями, її результати.
5. Труднощі у виконанні завдань практики та шляхи їх подолання.
6. Оволодіння уміннями та навичками здійснення корекційно-розвиткової роботи.
7. Загальні висновки про корекційно-розвиткову роботу.

II. Виховна, дозвіллева робота, її зміст (тематика та форми проведення заходів, їх кількість тощо).

1. Група, за якою закріплений практикант.
2. Ознайомлення з системою виховної, дозвіллевої роботи закладу.

3. Спостереження за роботою фахівця, відвідування проведених ним виховних, дозвіллевих заходів (загальні враження).

4. Відвідування виховних, дозвіллевих заходів, проведених іншими практикантами (кількість, їх короткий аналіз).

5. Виготовлення наочності.

6. Зміст роботи, проведеної практикантом як помічником фахівця:

а) вивчення колективу групи та окремих вихованців;

б) тема залікового виховного, дозвіллевого заходу;

в) індивідуальна робота з вихованцями;

д) робота з батьками вихованців.

7. Труднощі у підготовці та проведенні виховних, дозвіллевих заходів.

8. Оволодіння вміннями та навичками організації та проведення виховної, дозвіллевої роботи.

9. Загальні висновки про виховну, дозвілlevу роботу.

III. Методична робота.

1. Участь у роботі педагогічних рад, методичних секцій та об'єднань.

2. Ознайомлення з документацією та планами роботи закладу (вказати конкретно).

3. Вивчення досвіду роботи фахівця.

4. Ознайомлення з психолого-педагогічною та методичною літературою під час практики.

IV. Науково-дослідна робота.

1. Тема науково-дослідної роботи; вивчена література з теми; опис спостережень, експериментів, анкетувань за темою дослідження.

2. Теми виступів на методичних семінарах.

3. Банк педагогічного досвіду.

4. Друк тез, статей.

5. Кінцевий продукт в результаті науково-дослідної роботи (методичний посібник, авторська гра, збірка коміксів, консультативний блог тощо).

V. Висновки.

1. Які нові знання, уміння з'явилися завдяки педагогічній практиці.

2. Позитивне в організації та проведення практики.

3. Виявлені недоліки (конкретно які) та шляхи їх подолання.

4. Пропозиції щодо підготовки, організації та проведення практики.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Оцінювання педагогічної практики відбувається з урахуванням складності та вагомості кожного окремого завдання.

Загальна кількість балів, яку може отримати студент за проходження педагогічної практики – **100**.

Сума балів	Оцінка ЄКТС
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX
0-34	F

Де 90-100 балів. Здобувач вищої освіти підготував всі необхідні матеріали по проходженню практики, оформлені у відповідності з вимогами. Допустив незначні неточності при підготовці аналізів корекційно-розвиткових уроків (занять), незначні помилки під час відповіді на запитання на захисті практики, але вони не впливають на усвідомлення навчального матеріалу і вміння ним оперувати, характеристика оцінена на «відмінно».

78-89 балів. Здобувач вищої освіти підготував всі необхідні матеріали по проходженню практики, оформлені у відповідності з вимогами. Але при цьому вони мають незначні неточності, які не впливають на загальну структуру, є незначні недоліки при підготовці звіту, при аналізі корекційно-розвиткових уроків (занять), у відповідях на запитання спостерігаються часткове нерозуміння матеріалу, труднощі при оперуванні ним, характеристика оцінена на «відмінно».

65-77 балів. Здобувач вищої освіти підготував всі документи по проходженню практики, оформлені у відповідності з вимогами. Але при цьому є недоліки при підготовці звіту, при аналізі корекційно-розвиткових уроків (занять), у відповідях на запитання спостерігаються часткове нерозуміння матеріалу, труднощі при оперуванні ним, характеристика оцінена на «відмінно або добре».

50-64 балів. Здобувач вищої освіти підготував всі необхідні матеріали по проходженню практики, але при оформленні корекційно-розвиткових уроків та виховного заходу спостерігаються помилки, які вказують на порушення їхньої структури, недотримання методики проведення, в щоденнику недостатньо спостережень, висновків про проведення

корекційно-розвиткових уроків (занять) з учнями, звіт недостатньо аргументований, є помилки при аналізі корекційно-розвиткових уроків (занять), у відповідях на запитання відчувається недолік знань, характеристика оцінена на «добре або задовільно».

35-49 балів. Здобувач вищої освіти підготував всі необхідні матеріали по проходженню практики, але є суттєві зауваження щодо їхнього оформлення, спостерігаються помилки, які вказують на недостатнє розуміння структури уроку (заняття) та методики його проведення, неправильне оформлення щоденника, звіту, аналізу корекційно-розвиткових уроків (занять), при відповіді на запитання допускались помилки, що свідчать про недостатнє розуміння матеріалу, характеристика має позитивну оцінку.

0-34. Здобувач вищої освіти підготував лише частину матеріалів по проходженню практики, при оформленні корекційно-розвиткових уроків спостерігаються грубі помилки, які вказують на нерозуміння структури уроку та методики його проведення, відсутні або характеризуються неправильним оформленням щоденник педпрактики, звіт, аналіз корекційно-розвиткових уроків (занять); при відповіді на запитання допускались грубі помилки, що свідчить про погане розуміння матеріалу, характеристика має позитивну оцінку, але в ній є зауваження щодо проходження практики, або немає характеристики і документів з практики.

СХЕМА ХАРАКТЕРИСТИКИ ПРАКТИКАНТА

П.І.П. здобувача вищої освіти _____
__ курсу, спеціальності 016 Спеціальна освіта
ОПП „Логопедія. Спеціальна психологія”
факультету дошкільної, спеціальної та соціальної
освіти
Термін практики: з _____ до _____
Місце проходження практики _____

- ◆ Виконання практикантом плану практики.
- ◆ Рівень теоретичних знань, практичних навичок здобувача вищої освіти.
- ◆ Які форми роботи організовувались найбільш вдало?
- ◆ Які зауваження, поради, рекомендації щодо організації корекційно-розвиткового та виховного, дозвілєвого процесу були отримані практикантом з боку працівників відповідного закладу?
- ◆ Ставлення практиканта до своїх професійних обов'язків, до виконання правил внутрішнього розпорядку закладу.
- ◆ Характер взаємин практиканта з фахівцем, вихованцями та їх батьками.
- ◆ Які особисті якості проявив практикант?
- ◆ Загальна диференційована оцінка за педагогічну практику, накшталт «відмінно», «добре», «задовільно».

Важливо пам'ятати, що за основними правилами оформлення ділової документації, зміст характеристики на практиканта не повинен перевищувати обсягу, більшого за однієї сторінки паперу формату А 4. Наведемо орієнтовний приклад оформлення характеристики на практиканта.

Характеристика

здобувача вищої освіти 4 курсу
спеціальності 016 Спеціальна освіта
ОПП „Логопедія. Спеціальна психологія”
факультету дошкільної, спеціальної та
соціальної освіти БДПУ
ППП

ППП проходила (назва практики) в (назва закладу, місто, область).

ПП ознайомилася з особливостями навчально-виховної та корекційно-розвивальної діяльності вчителя-логопеда; організаційними аспектами корекційного процесу в ДНЗ; системою організації та проектування індивідуальної та колективної діяльності дітей зі складними порушеннями в розвитку з урахуванням індивідуального та диференційованого підходу; організацією співпраці з усіма учасниками корекційно-виховного процесу; особливостями планування педагогічної діяльності.

Під час проходження практики практикантка провела систему пробних та контрольних занять, на високому методичному рівні організувала виховний захід відповідно плану виховної роботи.

ПП має достатній рівень теоретичної підготовки, знань методик корекційної роботи з дітьми, систематично використовувала раціональні заходи щодо корекції, навчання та виховання дітей, диференційований підхід, що сприяло розвитку у вихованців творчої пізнавальної активності. Дотримувалась принципу єдності навчання та виховання, чітко реалізувала корекційні та виховні завдання.

До своїх професійних обов'язків, правил внутрішнього трудового розпорядку ставилася з відповідальністю, сумлінно проводила роботу з пропаганди логопедичних знань серед педагогів та батьків, дотримувалася педагогічної етики.

ПП вміє легко та швидко встановлювати контакт із вихованцями, батьками та колегами. Під час спілкування створювала атмосферу доброзичливості. Скромна, стримана, врівноважена. На зауваження реагувала спокійно, ділову критику сприймала правильно, вказані недоліки намагалася усунути в короткий строк.

Проходження логопедичної практики в корекційно-реабілітаційному закладі рекомендуємо оцінити на („оцінка”).

Підпис керівника

ППП

МП

Підпис логопеда (дефектолога)

ППП

ОРІЄНТОВНА СХЕМА НАПИСАННЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ

1. Загальні відомості про дитину та її сім'ю (прізвище, ім'я та по-батькові, рік народження, час вступу до установи).
2. Короткі дані з історії розвитку дитини. Стан здоров'я батьків. Особливості протікання вагітності та пологів. Ранній розвиток дитини в сім'ї. Захворювання та травми.
3. Сім'я дитини. Склад сім'ї. Чим займаються батьки. Матеріальні умови сім'ї. Режим дня. Взаємовідносини між членами сім'ї. Ставлення членів сім'ї до дитини.
4. Особливості зовнішнього вигляду дитини.
5. Стан слуху, зору.
6. Особливості розвитку моторики.
7. Уявлення дитини про себе і оточуючих людей (чи впізнає себе на фото, знає своє ім'я, вік, адресу, чи орієнтується у власній особистості та в оточуючому середовищі).
8. Особливості стану пізнавальних (когнітивних) психічних процесів (уваги, відчуттів, сприймання, пам'яті, мислення, уявлень, мовлення тощо).
9. Особливості ігрової діяльності. Характер гри.
10. Особливості розвитку інших видів діяльності (предметної, образотворчої, конструктивної, елементів трудової діяльності).
11. Особливості особистості (характер дитини, інтереси, взаємовідносини з дорослими, однолітками, навички самообслуговування).
12. Особливості емоційно-вольової сфери дитини (контакт з дорослими; чи зосереджує увагу на завданні; подолання посильних труднощів; мотиви діяльності).
13. Загальні висновки: найбільш характерні особливості дитини, які слід врахувати при індивідуальному підході до неї, першочергові педагогічні заходи, необхідні для підвищення ефективності вихованих впливів.

МОВЛЕННЄВА КАРТКА

(Мовленнєва картка обстеження дітей із ФНМ і ФФНМ за Ю. Рібцун)

Анкетні дані

Прізвище, ім'я дитини: _____

Дата народження: _____ 20 ____ р. н.

Дата обстеження: _____ 20 ____ р.

Вік дитини: _____ р. _____ міс.

Домашня адреса, телефон вул. (просп., бульв., пров.) _____
тел. _____Звідки направлена дитина: поліклініка № _____, ДНЗ № _____
району _____Дата вступу дитини в групу: ____ . ____ . 20 ____ р., протокол ПМПК № ____ від
____ . ____ . 20 ____ р.

Діагноз районної (міської) ПМПК _____

Відомості про батьків:

Мати: ПІБ _____ контактні телефони: _____

Батько: ПІБ _____ контактні телефони: _____

Скарги батьків _____

Анамнестичні дані

Наявність нервово-психічних, хронічних соматичних захворювань у батьків, генетичні фактори (захворювання матері, батька, найближчих родичів) _____

Від якої вагітності дитина (аборти, викидні) _____

Перебіг вагітності, стан здоров'я матері (токсикоз у першій, другій половині вагітності, хронічні, гінекологічні, венеричні, інфекційні захворювання, їх загострення) _____

Пологи (дострокові, швидкі, стрімкі, обезводнені; народження у складі двійні-трійні) _____

Стимуляція (механічна, хімічна, електростимуляція) _____

Асфіксія (біла, синя) _____

Резус-фактор (негативний, сумісність) _____

Вроджені вади, відхилення від норми в анатомічній будові тіла _____

Вага новонародженої (норма, недоношеність), зріст _____

Коли закричала _____

Годування (на який день, активність смоктання, наявність зригування, похлинань) _____

Ранній фізичний розвиток дитини:

Тримає голову (у нормі з 1,5 міс.) _____

Перевертається (в нормі з 4 міс.) _____

Сидить (у нормі з 6 міс.) _____

Стоїть (у нормі з 10–11 міс.) _____

Ходить (у нормі з 11–12 міс.) _____

Перші зуби (у нормі з 6–8 міс.) _____

Перенесені хвороби (інфекції, травми голови, соматичні, захворювання нервової системи, алергічні захворювання, реакції):

до року _____

після року _____

Ранній мовленнєвий розвиток дитини:

Гуління (у нормі з 2 міс.): час появи _____, характер _____

Лепет (у нормі з 4–6 міс.): час появи _____, характер _____

Перші слова (характеристика, звуконаслідування, кількість) (у нормі – близько року) _____

Фразове мовлення (у нормі з 1,5–2 р.) _____

Мовне середовище (одно-, двомовне, дефіцит мовленнєвого спілкування) _____

Чи переривався мовленнєвий розвиток, з якої причини _____

Чи займалися з учителем-логопедом (тривалість ігор-занять, результат) _____

Висновки спеціалістів

Неврологічний статус _____

Стан зору _____

Стан слуху: гучне мовлення (з 6–8 м) _____, шепітне мовлення (з 3 м) _____

Стан інтелекту _____

Висновок ортодонта (хірурга-стоматолога) _____

Обстеження моторної функції

Артикуляційна моторика:

Губи:

нормальні, товсті, вузькі, диспропорційні, вкорочена верхня губа, порушена слизова, вкорочена вуздечка верхньої / нижньої губи, неповне зімкнення, з розщепленням, парез _____

тонус (без особливостей, підвищений, знижений) _____

виконання вправ (правильно, швидко / повільно, з труднощами, з допомогою, не виконує) _____

рухливість (нормальна / утруднена) _____

переключення (нормальне, уповільнене, персеверації, заміна рухів) _____

Щоки:

тонус (без особливостей, підвищений, знижений) _____
виконання вправ (правильно, швидко / повільно, з труднощами, з допомогою, не виконує) _____
рухливість (нормальна / утруднена) _____
обсяг рухів (нормальний, обмежений) _____
переключення (нормальне, уповільнене, персеверації, заміна рухів) _____

Зубо-щелепна система:

зуби (нормальні, великі, дрібні, рідкі, зайві, надмірно великі передні, поза щелепною дугою, діастеми) _____
прикус (нормальний, глибокий / мілкий, відкритий передній / боковий (одно-, двобічний), прогенія / прогнатія) _____
рухливість нижньої щелепи (нормальна / утруднена) _____
виконання вправ нижньою щелепою (правильно, з труднощами, не виконує) _____

Язик:

нормальний, макро- / мікроглосія, довгий / короткий, вузький / широкий, м'ясистий, гіпертрофія кореня язика, кінчик не виражений, широкий, роздвоєний, відтягнутий назад, під час фонації лежить не піднімаючись, займає міжзубне положення _____
тонус (норма, спастичність, гіпотонія, дистонія) _____
виконання вправ (правильно, швидко / повільно, з труднощами, з допомогою, не виконує) _____
рухливість (нормальна / утруднена (девіація праворуч / ліворуч) _____

тремор (відсутній, синкінезії, салівація) _____
обсяг рухів (нормальний, обмежений) _____
точність (збережена / порушена) _____
переключення (нормальне, уповільнене, персеверації, заміна рухів) _____

Під'язикова зв'язка:

нормальна, коротка / довга, натягнута, відсутня, спайка з тканинами під'язикової області, оперована _____
рухливість (нормальна / утруднена) _____

Тверде піднебіння:

нормальне, „готичне”, низьке / банеподібне, пласке, широке / вузьке, проопероване, розщеплення (повне, часткове, субмукозне), шрами, обтуратор _____

М'яке піднебіння:

нормальне, вкорочене, роздвоєне, відсутнє, в'яле / напружене, парез (повний, однобічний), провисає (з правого / лівого боку)

рухливість (нормальна / утруднена) _____

Мімічна моторика _____

Голос

Сила (нормальний, гучний, тихий, виснажуваний, занадто тихий, згасаючий до кінця фрази) _____

Висота (нормальний (грудний), високий, низький, фальцет, немодульований, монотонний) _____

Тембр (хрипкий, грубий, глухий, гортанно-різкий, „металевий”, писклявий, здавлений, дрижачий, напружений, переривчастий, гіпо- / гіперназалізований) _____

Дискоординація процесів дихання та голосоутворення (відсутня / наявна)

Характер голосоутворення та атаки голосу (тверда, м'яка, придихальна)

Дихання

Тип (грудне, діафрагмальне, діафрагмально-грудне, верхньо-ключичне)

Обсяг, тривалість (короткий вдих, нетривалий видих) _____

Носове (вільне, утруднене, відсутнє) _____

Ротовий видих (достатній, вкорочений, мовлення на вдиху)

Диференціація ротового та носового видиху (наявна / відсутня)

Темпо-ритмічна складова мовлення

Дикція (чітка, змазана, незрозуміла) _____

Темп (нормальний, прискорений, уповільнений) _____

Ритм (нормальний, скандований, аритмія, брадиритмія, тахіритмія)

Просодична складова мовлення

Інтонація (наявність чи відсутність основних видів інтонації (окличної, питальної, розповідної) _____

Паузація (наявність чи відсутність розстановки пауз у мовленнєвому потоці) _____

Загальна характеристика комунікації

Ступінь комунікабельності (активне, стійке, нестійке, вибіркоче спілкування, негативізм) _____

Ехолалії (відсутність / наявність) _____

Особливості фонетико-фонематичної складової мовлення

Фонематичне сприймання:

диференціація ізольованих звуків _____

на рівні складів _____

на рівні слова _____

Стан звуковимови (відсутність, спотворення, змішування, оглушення, перестановки, додавання, пропуски):

Вимо- -ва Звуки	Ізольо- вана		У склада х		У словах						У фраза х		У вірша х	
					початок		середи на		кінець ь					
	н.	с.	н.	с.	н.	с.	н	с.	н.	с.	н.	с.	н.	с.
[А]	за насл .	сам ост .												
[О]														
[У]														
[М]														
[П]														
[Б]														
[І]														
[Е]														
[И]														
[К]														
[Г]														
[Г]														
[Х]														
[Д]														
[Д']														
[Т]														
[Т']														
[Н]														
[Н']														
[В]														
[Ф]														
[Й]														
[С]														
[С']														
[З]														

[З']														
[ДЗ]														
[ДЗ']														
[Ц]														
[Ц']														
[Ш]														
[Ж]														
[ДЖ]														
[Ч]														
[Л]														
[Л']														
[Р]														
[Р']														

Складова структура слів (додавання, елізії, ітерації, антиципації, контамінації, персеверації):

Вимова	Матеріал			
	склади	слова	словосполучення	речення
Відображена				
Спряжена				
Уповільнена				
Багаторазова				

Особливості відтворення наголосу в словах _____

Слуховий контроль _____

Фонематичні уявлення _____

Прогнозування на фонологічному рівні _____

Рівень стану сформованості фонетико-фонематичної складової мовлення (високий, середній, низький) _____

Стан лексичної складової мовлення

Сформованість вживання різних видів лексичних узагальнень:

категоріальних _____

контекстуально зумовлених _____

Вживання видо-родових понять _____

Використання лексико-семантичних мовних явищ (багатозначність, антонімія, синонімія) _____

Засвоєння системи морфологічного словотворення:

суфіксального словотворення _____

префіксального словотворення _____

Прогнозування на морфологічному рівні _____

Морфологічний рівень контролю _____

Граматична будова мовлення

Сформованість вживання граматичних категорій:

Число

Іменники _____

Дієслова _____

Прикметники _____

Рід

Іменники _____

Дієслова _____

Прикметники _____

Час дієслова

Теперішній _____

Минулий _____

Відмінок іменника

Називний _____

Непрямі відмінки _____

Особливості зв'язного мовлення

Складання речень:

за сюжетними картинками _____

із 2–3 заданих слів _____

Складання оповідань:

за епізодичними картинками _____

за серією з 2–3 сюжетних картинок _____

Прогнозування на синтаксичному рівні _____

Синтаксичний рівень контролю _____

ВИСНОВКИ

ПЕРСПЕКТИВНИЙ ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН КОРЕКЦІЙНОЇ РОБОТИ

Учитель-логопед _____
(прізвище, ініціали)

Керівнику практики

ППП

завідувача (*указати назву закладу*)

ППП

КЛОПОТАННЯ

Адміністрація (*указати місто та назву закладу*) дає згоду на проходження практики (*указати назву практики*) на базі (*закладу*) здобувачеві вищої освіти __ курсу __ групи спеціальності 016 Спеціальна освіта БДПУ *ППП*. Методичний супровід гарантуємо.

Директор (Завідувач)

МП

ППП